

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
Кафедра соціології

Затверджено
На засіданні кафедри соціології
історичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри _____

д.с.н., проф. Пачковський Ю.Ф.

Силабус з навчальної дисципліни
«Соціологія та психологія особистості»,
що викладається в межах ОПІ Прикладна соціологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 054 Соціологія

Львів 2023

Назва курсу	Соціологія та психологія особистості
Адреса викладання навчальної дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра соціології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 054 «Соціологія»
Викладач навчальної дисципліни	Кудринська Ганна Іванівна, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології
Контактна інформація викладача	Електронна адреса: akudrinska@ukr.net ; hanna.kudrynska@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://clio.lnu.edu.ua/employee/kudrynska-a-i Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 318
Консультації з навчальної дисципліни відбуваються	Консультації: згідно графіку консультацій (вул. Університетська, 1, головний корпус Львівського національного університету імені Івана Франка, історичний факультет, III поверх, ауд. № 319), а також у день проведення семінарських занять.
Сторінка навчальної дисципліни	https://clio.lnu.edu.ua/course/sotsiolohiia-ta-psykholohiia-osobystosti
Інформація про навчальну дисципліну	Дисципліна «Соціологія та психологія особистості» є нормативною навчальною дисципліною, розробленою для освітньо-професійної програми бакалаврського рівня «Прикладна соціологія» зі спеціальності 054 «Соціологія», що викладається у 5 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Коротка анотація курсу	Курс розроблено таким чином, щоб надати його учасникам необхідний теоретичний і фактографічний матеріал для отримання цілісної картини стосовно проблематики особистості, особливостей її формування та самореалізації у багатовимірній соціальній реальності.
Мета та цілі курсу	<i>Метою</i> вивчення дисципліни «Соціологія та психологія особистості» є формування: базових знань про сутність особистості, об'єктивні та суб'єктивні чинники її становлення; цілісного уявлення про особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних зв'язків і взаємодій. <i>Завдання навчальної дисципліни:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <u>теоретичне</u> – розглянути сутність поняття «особистість», основні соціопсихологічні концепції особистості та підходи до виокремлення її типів; розкрити основні елементи, що складають соціальну структуру особистості; окреслити особливості соціалізації й ідентифікації особистості, її поведінки та діяльності; • <u>методологічне</u> – сприяти розвитку пошукових здібностей студентів, їх креативності та можливостей самостійного здобуття знань, уміння їх демонструвати в аудиторії; • <u>соціальне</u> – сприяти розвитку творчих і комунікативних

	здібностей у студентів шляхом застосування інтерактивних методів навчання.
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вікторова Л.В. Основи соціалізації особистості [текст]: навч. посібн. Київ: «ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 475 с. 2. Мурадян О. Спосіб життя як система соціальної дії: спроба концептуалізації. <i>Соціологічні студії. Р. II. Методологія соціологічних досліджень.</i> 1, 2012. С. 81-87. 3. Рахманов О. А. Соціалізація та ідентифікація особистості у суспільстві : навч.-метод. комплекс. Київ: КНЕУ, 2017. 27 с. 4. Соціологія і психологія: Навч. посібник / За ред.. Ю.Ф.Пачковського. Київ: Каравела, 2009. 760 с. 5. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 280 с 6. Фудорова О.М. Теорії соціального статусу: пізнавальні можливості і дослідницькі стратегії. <i>Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна.</i> 2009. № 881. С. 110–116. 7. Шахова О.Г. Соціальна психологія особистості: Навчальний посібник. Харків: «Контраст», 2019. 116 с. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алексеєнко Т.Ф. Соціалізація особистості: можливості й ризики. Наук.-метод. посібн. Київ: Педагогічна думка, 2007. 150 с. 2. Березінська О. В. Концепція маргінальної особистості у процесі аккультурації. <i>Наукові записки НаУКМА. Історія і теорія культури.</i> 2018. Том 1. С. 5-10. 3. Вах Т.С. Дефініції соціального характеру в зарубіжній та вітчизняній соціології. Наук. зап. НаУКМА. Сер. Соціол. науки. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6884/Vax_Definiciyi_social%60nogo_xarakteru.pdf?sequence=1&isAllowed=y 4. Деркач В.Л. Що таке цінність? (досвід критичного аналізу). URL: https://core.ac.uk/download/pdf/32610835.pdf 5. Завацька Н.Є. Сутність системного підходу до проблеми ресоціалізації особистості в умовах динамічного соціокультурного простору. <i>Теоретичні і прикладні проблеми психології,</i> № 2(31) 2013. С. 5-13. 6. Заянчуковський Р., Білоусов О. Культура особистості в інформаційному полі. URL: http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7671/1/Zaianchukovskyi%20R.%202020.pdf 7. Камбур А. В. Соціальна адаптація особистості: монографія. Чернівці: «Золоті литаври», 2012. 252 с. 8. Кікалішвілі М.В. Девіантна поведінка: поняття та ознаки. <i>Вісник Академії адвокатури України.</i> 110 число. 3(22). 2011. С. 109-122. 9. Москаленко В.В. Культура і особистість. <i>Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України.</i> Том 11. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. Вип 12. Київ, Фенікс, 2015. С.352- 361. 10. Петрушина Т., Саєнко Ю. Якість життя — головний критерій стану суспільства. <i>Соціологія: теорія, методи, маркетинг.</i> 2013. № 2. С. 117-138.

	<ol style="list-style-type: none"> 11. Піменова О.О. Культура особистісної свободи як соціологічне поняття та соціальний феномен. <i>Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна</i>. 2010. № 891. С. 83-89. 12. Полухтович Т. Моральні цінності в житті людини. <i>Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки</i>. Р. І. Філософська антропологія та філософія культури. 2013, 11. С. 54-59. 13. Пташник-Середюк О. І. Соціологічний аналіз процесу ідентифікації. <i>Наукові праці. Соціологія</i>. Вип. 189. Т. 201. URL: https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/sociology/2012/201-189-11.pdf 14. Рахманов О. А. Стилi життя українських капіталістів як демонстрація соціальної суб'єктності в суспільстві. <i>Український соціум</i>. 2012. № 3(42). С. 63-76 15. Соціальний ареал життя особистості. Київ: Інститут соціології НАН України, 2005. 400 с. 16. Старовойтова І. Ідентифікація як соціальний процес URL: http://www.philosof.onu.edu.ua/elb/articles/starovoytova/75.pdf 17. Стилi життя: панорама змін / За ред. М.О.Шульги. Київ: Ін-т соціології НАН України, 2008. 416 с. 18. Українська людина в європейському світі: виміри ідентичності: навч. посібник / за ред. Т.С.Смовженко, З.Е.Скринник. Київ: УБС НБУ, 2015. 609 с. 19. Хайрулліна Ю. О. Світоглядна культура особистості: структурно-функціональний аналіз : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 235 с. 20. Хутка С. Соціальна адаптованість особистості: концептуалізація поняття. <i>Соціологія: теорія, методи, маркетинг</i>. 2007. № 2. С. 164 – 175. <p>Інтернет-джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бібліотека Інституту соціології НАН України. – Режим доступу: https://i-soc.com.ua/ua/institute/lib 2. Журнал “Соціологія: теорія, методи, маркетинг”. – Режим доступу: http://stmm.in.ua/archive/ 3. Інформаційний і пошуковий портал з соціальних наук Social Science Hub. – Режим доступу: www.sshub.com 4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/ 5. Соціологічна Асоціація України. – Режим доступу: https://sau.in.ua/ 6. Український соціологічний журнал. – Режим доступу: https://periodicals.karazin.ua/usocjour 7. European Research Council. – Режим доступу: http://erc.europa.eu/ 8. International Sociological Association. – Режим доступу: http://www.isa-sociology.org/
Обсяг курсу	Загальний обсяг 120 академічних годин. З них: зокрема 48 годин аудиторних занять (16 год лекційних занять, 32 год. практичних занять та 72 год. самостійної роботи)

<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У результаті успішного проходження курсу студент(ка) набуде загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності, що сприятимуть формуванню відповідних результатів навчання:</p> <p><i>Загальні компетентності:</i> ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя</p> <p><i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</i> СК01 Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології</p> <p><i>Програмні результати навчання:</i> РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності. РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури</p>
<p>Ключові слова</p>	<p>Особистість, соціалізація, ресоціалізація, десоціалізація, перманентна соціалізація, соціальна адаптація, ідентифікація, соціальна структура особистості, типологія особистості, активність, соціальна поведінка, соціальна роль, соціальний статус, спосіб життя, світоглядна культура.</p>
<p>Формат курсу</p>	<p>Очний.</p>
<p>Теми</p>	<p>Детально див. Додаток «Схему курсу»**</p>
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>Іспит в кінці семестру.</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань таких навчальних дисциплін, як «Вступ до спеціальності», «Соціологія малих груп», достатніх для сприйняття категоріального апарату з соціології та розуміння джерел.</p>
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Лекції, презентації, індивідуальні творчі завдання, дискусії. самостійна робота, групова робота.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Мультимедійний проектор (з урахуванням особливостей навчального процесу).</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100 бальною шкалою: 50 балів – робота впродовж семестру та 50 балів за іспит. За роботу в семестрі бали нараховуються за таким співвідношенням: 1) участь у семінарських заняттях (25 балів), 2) презентація як різновид ІНДЗ (5 балів),</p>

	<p>3) 2 модульні контрольні роботи (10 балів), 4) критичне опрацювання наукових праць, публікацій (10 балів), 5) екзамен – 50 балів. Загальна максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається «Положенням про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка» http://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf. Очікується, що ІНДЗ студентів будуть їхніми оригінальними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел є ознаками академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування роботи студента, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предметна сфера соціології та психології особистості. Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність». Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальних відносин. 2. Методи вивчення особистості (метод інтроспекції, анамнезу, біографічний метод, метод тестів, соціологічне спостереження). 3. Основні соціопсихологічні теорії особистості (концепції раціонального та ірраціонального в особистості, психоаналітична концепція З. Фрейда, неофройдизм, біхевіоризм, модель соціальної структури П.Сорокіна, "теорія дзеркального "Я", теорія "узагальненого іншого", теорія "значущого іншого". теорія В. Джеймса) . 4. Соціалізація: поняття, чинники, форми та соціально-психологічні механізми. Агенти соціалізації. Ресоціалізація та десоціалізація. Перманентна соціалізація. 5. Суб'єкт-об'єктний та суб'єкт-суб'єктний підходи до тлумачення соціалізації: сутність, представники, особливості поглядів. 6. Сутність соціальної адаптації. Основні етапи та форми адаптації. Ефективність адаптації. Адаптаційний потенціал особистості. Індикатори адаптації. 7. Поняття «ідентичність». Соціологічні підходи до її визначення. Концепція балансу ідентичності. 8. Психологічна структура особистості. 9. Мотиваційно-смілова структура особистості. 10. Потреби особистості: зміст, різновиди, особливості задоволення. 11. Інтерес як мотивуючий чинник: сутність, кількісні характеристики, різновиди. 12. Соціальні цінності та ціннісні орієнтації особистості. Термінальні та інструментальні цінності. 13. Поняття «соціальна настанова»: сутність, компоненти, функції. Парадокс Лап'єра. 14. Соціологічні типології особистості У.Томаса-Ф.Знанецького. 15. Типологія особистості А.Адлера, її основні критерії. 16. Спрямованість як основа типології особистості К.-Г. Юнга. 17. Тип особистості як форма життя (Е. Шпрангер). 18. Концепції соціального характеру Е. Фрома. 19. Типологія особистості Д.Рімена.

	<p>20. Типи особистості за Р.Мертоном.</p> <p>21. Типологія особистості за критерієм ціннісних орієнтацій.</p> <p>22. Поняття «маргінальна особистість», її особливості.</p> <p>23. Сутність поняття “активність”, форми та критерії вияву. Активна життєва позиція особистості. Потреби як внутрішні стимули активності особистості. Структурна модель потреб А.Маслоу. Класифікація потреб Д. МакКлелланда та Дж. Кейнса.</p> <p>24. Діяльність та механізм її мотивації.</p> <p>25. Поняття соціальної поведінки. Стратегія поведінки. Девіантна поведінка: сутність та функції. Відносність девіації. Поняття делінквентної поведінки.</p> <p>26. Соціальний контроль як механізм регуляції поведінки особистості: сутність, компоненти, різновиди.</p> <p>27. Соціальний статус: поняття і види. Статусний набір. Поняття інтегрального (головного) статусу. Теорії соціального статусу М.Вебера та Р.Лінтона.</p> <p>28. Поняття соціальної ролі, її структура. Основні стадії розвитку ролі. Характеристики соціальної ролі, за Т. Парсонсом. Конвенційні та міжособистісні ролі.</p> <p>29. Спосіб життя особистості: поняття, структура і особливості соціологічного вивчення. Стиль життя як система практик.</p> <p>30. Світоглядна культура особистості: сутність та особливості вияву.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості навчальної дисципліни буде надано по завершенню її викладання.</p>

Додаток. Схема курсу «Соціологія та психологія особистості»

Тиж. /год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1-2/14 год.	Тема 1. Теоретичне підґрунття соціопсихології особистості.	Лекція, практичні заняття – 6 год.	Основна: 4, 5, 7 Додаткова: 5, 15 Інтернет-джерела: 1, 2, 4	Самостійна робота – 8 год. Опрацювання основних понять та категорій	1-2-й тиждень
3-4/16 год.	Тема 2. Становлення особистості та її соціалізація. Соціальна ідентифікація особистості	Лекція, практичні заняття – 6 год.	Основна: 1, 3, 4, 5, 7 Додаткова: 1, 5, 7, 13, 16, 18, 20 Інтернет-джерела: 1, 2, 6	Самостійна робота – 10 год. Проналізувати суб'єкт-об'єктний та суб'єкт-суб'єктний підходи у дослідженні соціалізації; проблематику ідентифікації в соціологічному дискурсі	3– 4-й тиждень
5-6/16 год.	Тема 3. Соціальна структура особистості. Цінності та ціннісні орієнтації особистості	Лекція, практичні заняття – 6 год	Основна: 4, 5, 7 Додаткова: 4, 15, 18 Інтернет-джерела: 3, 7, 8	Самостійна робота – 10 год. Опанувати основні концептуальні підходи до структурування особистості.	5 – 6-й тиждень
7-8/14 год.	Тема 4. Соціальна типологія особистості	Лекція, практичні заняття – 6 год	Основна: 4, 5, 7 Додаткова: 2, 3 Інтернет-джерела: 2, 4, 6	Самостійна робота – 8 год. Проаналізувати основні соціопсихологічні типи особистості та критерії їх виокремлення. З'ясувати особливості соціально схвалюваного типу особистості.	7 – 8-й тиждень

9-10/14 год.	Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків і взаємодій	Лекція, практичні заняття – 6 год.	Основна: 4, 5, 6, 7 Додаткова: 15, 18 Інтернет-джерела: 1, 2, 6	Самостійна робота – 8 год. Проаналізувати основні маркери становища індивіда в соціальній структурі та чинники, що уможливають його зміну.	9 – 10-й тиждень
11-12/16 год.	Тема 6. Активність та поведінка особистості	Лекція, практичні заняття – 6 год.	Основна: 4, 5, 7 Додаткова: 8, 15, Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 6, 7, 8	Самостійна робота – 10 год. Розглянути активність особистості на психічному, особистісному, поведінковому і соціальному рівнях. Окреслити основні відмінності між поведінкою та діяльністю.	11– 12-й тиждень
13-14/16 год.	Тема 7. Спосіб та стиль життя особистості.	Лекція, практичні заняття – 6 год.	Основна: 2, 7 Додаткова: 10, 14, 17 Інтернет-джерела: 2, 3, 6	Самостійна робота – 10 год. Розглянути спосіб життя як реальність, що конструюється під впливом об'єктивних умов та суб'єктивних прагнень особистості; об'єктивні та суб'єктивні показники.	13 – 14-й тиждень

15-16/14 год.	Тема 8. Світоглядна культура особистості.	Лекція, практичні заняття – 6 год	Основна: 4, 5, 7 Додаткова: 4, 6, 9, 11, 12, 19 Інтернет-джерела: 2, 4, 6, 7	Самостійна робота – 8 год. Проаналізувати світоглядну культуру особистості як інтегральний чинник, що спонукає до певного способу життя та мислення.	15 - 16-й тиждень
Разом 120 год.		48 год.		72 год.	